

Vážené dámy a páni.

Dovoľte mi na úvod môjho vystúpenia odovzdať od generálneho biskupa Evanjelickej cirkvi agsburského vyznania na Slovensku Dr. Miloša Klátika pod'akovanie pánovi podpredsedovi vlády a ministrovi dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Jánovi Figel'ovi

za pozvanie na túto milú akciu
a zároveň ospravedlniť jeho neprítomnosť
z dôvodu zahraničnej pracovnej cesty.

Pán generálny biskup srdečne gratuluje autorovi výtvarného návrhu známky s motívom 400. výročia Žilinskej synody Dušanovi Kállayovi a autorovi ocel'orytiny známky a hárčeka Martinovi Činovskému, k ich významnému oceneniu, ktorého sa im dostalo 30. apríla 2011 v Bruseli, keď táto známka bola vyhlásená za najkrajšiu rytú poštovú známku Európskej únie. Brat generálny biskup ešte raz ďakuje všetkým, ktorí sa na realizácii tejto známky podieľali a aj takouto formou prispeli k spomienkovým oslavám Žilinskej synody z roku 1610.

Pre Evanjelickú cirkev je zvlášť cenné,
že hlavný motív známky Speculum Justificationis
alebo po slovensky Zrkadlo ospravedlnenia,
ktorý je prevzatý z Turzovského oltárneho obrazu,
nachádzajúceho sa dnes v evanjelickom chráme Božom v Necpaloch
bol zvolený aj ako motív pre pripomenutie si 400. výročia Žilinskej synody.

Tento obraz, ktorý je sám o sebe o rok mladší ako samotná synoda,
sa v jednej kompozícii snaží vyjadriť základné tézy učenia o ospravedlnení hriešneho človeka pred Bohom tak,
ako ich nanovo svet a kresťanstvu priniesla Lutherova reformácia
a o ktoré na Žilinskej synode vlastne šlo.

Žilinskú synodu zvolal palatín Juraj Turzo,
ktorý využil vhodný čas po uzákonení tzv. Viedenského mieru v roku 1608,
aby evanjelická cirkev bola na našom území organizačne zjednotená,
vyňatá spod právomoci rímskej cirkvi
a aby mala svojich predstavených – superintendentov (biskupov).

Práce na Žilinskej synode začali už skôr,
a tak keď sa 28. až 30. marca 1610 zástupcovia evanjelikov z radov duchovných
i svetských stavov v Žiline zišli,
mohli prijať 16 zákonov zameraných do vnútra cirkvi,
týkajúcich sa jej učenia a spravovania.

Z 10 stolíc Preddunajska boli vytvorené tri dištrikty

a do ich čela boli zvolení traja superintendenti – Eliáš Láni, Izák Abrahamides a Samuel Melík.

Tak sa stolice organizačne a vieroučne spojili.

Z hľadiska budovania národnej identity Slovákov sa Žilinská synoda často uvádza ako prvé inštitucionalizované uznanie slovenskosti prevažnej časti nášho dnešného územia v novodobých dejinách.

Tým, že v Žiline Evanjelická cirkev potvrdzovala vernosť Písmu svätému v duchu jej reformačných zásad, otvorili sa brány dokorán aj čítaniu a štúdiu Písma svätého v reči, ktorej veriaci ľuď rozumie.

V Nemecku to bola nemčina, u nás silne slovakizovaná kráľická čeština.

Pamätalo sa však aj na národnostné menšiny a čoskoro po synode

bolo pre maďarsky a pre nemecky hovoriacich evanjelikov v Preddunajsku umožnené zvoliť si vlastných cirkevných predstaviteľov

- inšpektorov, ktorí so slovenskými superintendentmi úzko spolupracovali.

Teda okrem vieroučného a organizačného Žilinskou synodou došlo aj k jazykovému vyhraneniu sa Slovákov a ich zjednoteniu. Pred Žilinskou synodou – teda ešte pod jurisdikciou rímskokatolíckych biskupov až 90% obyvateľstva sa hlásilo k reformácii. Aspoň to tak z hlásení a vizitácií vyplýva. Sami kňazi sa vtedy často identifikovali ako kňazi rímskokatolíckej cirkvi augsburského vyznania. Ale títo kňazi sa ženili, začali omše kázať po slovensky a prisluhovať kalich pri večeri Pánovej, teda aj týmito vonkajšími prejavmi stali na strane reformácie.

Žilinskou synodou vyvrcholila na Slovensku reforma cirkvi započatá v roku 1517 vo Wittenbergu

a to organizačným osamostatnením a jasným vieroučným vyhranením sa.

Synoda sa prihlásila k Symbolickým knihám evanjelickej cirkvi

a na tomto pevnom základe pokračovali a pokračujú „potomkovia“ Žilinskej synody v ďalšej práci v našej cirkvi dodnes.

Evanjelická cirkev si toto výročie minulý rok pripomínala dôstojným spôsobom počas celého roka.

Do rámca osláv bola okrem iného zahrnutá a inaugurácia tejto našej poštovej známky a celý rad ďalších podujatí.

Generálny biskupský úrad vydal pri príležitosti 400. výročia publikáciu Postavy a udalosti doby Žilinskej synody

a potom neskôr aj Rozpomienku na slávnosti 400. výročia Žilinskej synody, v ktorej píšeme aj o známke.

Vaša radosť z ocenenia je zároveň aj našou radosťou.

Ďakujem za pozornosť.